

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ ΤΟΥ ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ ΠΑΤΡΩΝ

Α. ΚΟΝΤΟΓΟΥΡΗ

(ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΟΥ ΜΑΣ)

Τὴν παρελθούσαν Παρασκευὴν ἔδωκε πέρας εἰς τὴν λογοδοσίαν τοῦ ὁ κ. Κοντογούρης ἀγορεύσας ὑπὲρ τὰς δύο ὥρας ἐν μέσῳ μεγίστης συρροῆς κόσμου μετὰ κατανυκτικῆς προσοχῆς ἀκροαμένου αὐτοῦ. Μόνον τὰ ἐκάστοτε ἐγκάρδια εὐγε καὶ χειροκροτήματα διέκοπτον τὸ τελούμενον πολιτικὸν ἐκεῖνο μυστήριον, ὡς τ' ἀπεκάλυψε ἄνδρα σπανίων προτερημάτων, ἐντριβέστατον καὶ πρακτικώτατον ἄμα περὶ πάντα τὰ ζητήματα, ἀνυπόκριτον φίλον τοῦ λαοῦ καὶ τῶν δικαιομάτων αὐτοῦ, ἀγνὸν πατριώτην, ἐντιμον καὶ σώφρονα πολυτευτὴν. Πάντες συνεκινήθησαν ἐκ τῶν λόγων του, μὴ ἐξαιρουμένων οὐδ' αὐτῶν τῶν ἀντιφωνούντων αὐτῷ, οἵτινες πρῶτοι συμπαρασυρθέντες ἐκ τῆς δριμύτητος τοῦ λόγου αὐτοῦ ἀκουσίως ἀφέθησαν εἰς ζωηροτάτας ἐπιδοκιμασίας.

Ἰδοὺ ἐν περιλήψει τί εἶπε ὡς ἡδυνήθημεν νὰ σημειώσωμεν.

Συνοψίζων τὰ κατὰ τὴν πρώτην ὁμιλίαν του, εἶπε :

«Κατὰ τὴν πρώτην ὁμιλίαν μου σᾶς ἀνέπτυξα τοὺς λόγους, ὧν ἕνεκα ἔπαυσα ὑποστηρίζων τὸ ὑπουργεῖον. Σᾶς εἶπον ὅτι ἡ ἀθέτησις, ἡ παραβίασις τῶν κριωτέρων ὅρων τοῦ προγράμματος τῆς πρώην ἀντιπολιτευσεως καὶ νῦν κυβερνήσεως, ἡ ἐγκατάλειψις τῆς ἐρευνῆς περὶ τῆς ὑποθέσεως τῶν Βελεντζιανῶν, ἡ ἀρνήσις πρὸς πᾶσαν οἰκονομίαν καὶ τὸ νέον φορολογικὸν σύστημα ἡνάγκασαν καὶ ἐμὲ μετ' ἄλλων συναδέλφων νὰ ταχθῶ ὀριστικῶς εἰς τὰς τάξεις τῆς ἀντιπολιτευσέως. Σᾶς εἶπον ὅτι ὅταν ἡ κυβέρνησις τῆς χώρας ἐννοῇ νὰ τακτοποιήσῃ τὴν οἰκονομίαν τοῦ Κράτους οὐχὶ κατὰ τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ, τοῦτο καὶ μόνον ἀρκεῖ, ὅπως ἡ Βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους ἄρῃ τὴν ἐμπιστοσύνην αὐτῆς, διότι αὕτη εἶναι ἡ κυρία ἀποστολὴ τῆς Βουλῆς, νὰ φροντίξῃ δηλαδὴ περὶ τῆς καλῆς τακτοποιήσεως τῶν οἰκονομικῶν τῆς χώρας. Καὶ τῷ νῦν πᾶς φιλότιμος βουλευτὴς, πᾶς βουλευτὴς σεβόμενος ἑαυτὸν καὶ κατανοῶν τὴν ἀξίαν τῆς ἀποστολῆς του δὲν ἡδύνατο νὰ ψηφίσῃ ὑπὲρ τῆς ἀποτόμου ἐφαρμογῆς τοῦ νέου νομισματικοῦ συστήματος πρὸ τῆς ἄρσεως τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, δὲν ἡδύνατο νὰ ψηφίσῃ ὑπὲρ τῶν ἐπαχθῶν καὶ καταθλιπτικῶν φόρων καὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ ὅστις ἐπ' αὐτῶν ἐστηρίζετο.—Τοῦτο ἔπραξα καὶ ἐγὼ φρονῶν ἐν πεποιθήσει ὅτι εὐσυνειδήτως ἔξε πλῆρωσα τὴν ἐντολὴν τὴν ὁποίαν μοι ἔδωκατε.

»Ἡ ἀντιπολίτευσις δὲν ἀρνείται ὅτι ἡ Οἰκονομικὴ κατὰστασις τῆς χώρας εἶναι δυσάρεστος, δὲν ἀρνείται ὅτι ὑφίσταται ἡ ἀνάγκη τῆς ἐποβολῆς φόρων διὰ νὰ ἐπέλθῃ τὸ ἰσοζύγιον καὶ ἡ ἄρσις τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, τῆς μάλιστα ταύτης τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν συναλλαγῶν ἐν γένει. Ἀλλ' ἡ ἀντιπολίτευσις ἐφρόνει καὶ φρονεῖ ὅτι, ὅπως τὸ 1880 ἔλεγεν ὁ κ. Τρικούπης, ὅταν τὰ οἰκονομικὰ τοῦ τόπου δὲν βαίνουν καλῶς, πρώτη σκέψις, ἥτις εἰσέρχεται εἰς τὸν νῦν τοῦ Κυβερνήτου πρέπει νὰ εἶναι ἡ τῶν οἰκονομικῶν καὶ δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω πῶς ἡ κυβέρνησις δὲν παραδέχεται τὴν σῴτειραν ταύτην ἰδέαν καὶ πῶς δὲν παραδειγματίζεται

»ἀπὸ πάντα φρόνημον οἰκογενειάρχην ὅστις, ὅταν τὰ οἰκονομικὰ του εἶναι ἀνώμαλα πρῶτον ἔργον αὐτοῦ εἶναι νὰ περαιορίσῃ τὰ ἐξοδὰ του, νὰ κάμῃ οἰκονομίαν. Ποίος λοιπὸν ἐπιδιώκει σπουδαίως τὸ ἰσοζύγιον καὶ τὴν ἄρσιν τῆς καταναγκαστικῆς κυκλοφορίας, ἡ κυβέρνησις ἀσωτεύουσα ἢ ἡ ἀντιπολίτευσις τὴν φρόνησιν συμβουλεύουσα;

Ἐνταῦθα ἀναπτύσσει ὁ ρήτωρ τί ἐστὶ ἰσοζύγιον καὶ τίς ἡ χρησιμότης αὐτοῦ· τὸ ἰσοζύγιον δύναται νὰ ἐπέλθῃ λέγει διὰ τῶν ἐξῆς μέσων.

«1ον) Διὰ τῶν οἰκονομιῶν.

»2ον) Διὰ τῆς ἐνισχύσεως τῆς παραγωγικότητος τῆς χώρας· πῶς ἐνισχύεται, ἐρωτᾷ, ἡ παραγωγικότης τῆς χώρας; διὰ τῆς προστασίας γεωργίας, τοῦ ἐμπορίου, τῆς βιομηχανίας; τοῦτο γίνεται διὰ τῆς ταχυτέρας καὶ εὐκολωτέρας συγκοινωνίας.

»3ον) Διὰ τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας.

»4ον) Διὰ τῆς καταδιώξεως τῶν λαθρεμπορίων τὰ ὅποια νεκρώνουσι τὸ ἐμπόριον καὶ ἀναγκάζουσι τοὺς ἐντίμως ἐμπορευομένους νὰ μὴ δύναται νὰ συναγωνισθῶσι.

»5ον) Διὰ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως.

»6ον) Διὰ τῆς ἀνυψώσεως τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθηματος καὶ τῆς μορφώσεως τοῦ ἱεροῦ κλήρου καὶ τῆς φροντίδος περὶ ἡμισθοδοτήσεως αὐτοῦ.

»7ον) Διὰ τῆς προστασίας καὶ ὑποστηρίξεως τῶν συλλόγων οἵτινες τοιούτους εὐγενεῖς καὶ ἱερεῖς προτίθενται σκοπούς. Ἐχάρην, εἶπε, ὅτι πρὸ τινων ἡμερῶν παρестάθην εἰς τὴν ἐναρξίν τῶν ἐργασιῶν τοῦ συλλόγου τῆς νεότητος ἢ Βελτιώσις. Τιμὴ καὶ δόξα εἰς τὰς εὐγενεῖς ἐκεῖνας καρδίας, εἶπε, αἵτινες συνέλαβον τὸν τιμιώτατον καὶ ἀγνότατον αὐτὸν σκοπὸν. Ἐπραξαν ὅτι ὥφειλε πρὸ καιροῦ νὰ πράξῃ ἡ πολιτεία, δηλαδὴ ἤρχισαν νὰ σκέπτονται τίνι τρόπῳ δύναται νὰ βελτιωθῶσι τὰ χαλαρωθέντα ἤθη τῆς νεότητος. Ἐπίσης χρήσιμοι εἶναι εἰς τὴν κοινωνίαν αἱ σχολαὶ τοῦ λαοῦ καὶ οἱ Σύλλογοι τῆς ἀλληλοβοήθειας, οἵτινες ὁσημέραι κεραινοῦνται ἐνταῦθα, καὶ χάρις εἰς τὴν νοήμονα αὐτῶν διεύθυνσιν ἀπεκατέστησαν χρησιμώτατοι καὶ ὠφελιμώτατοι εἰς τὸν τόπον, ἀλλ' ἔχουν ἀνάγκην καὶ τῆς προστασίας τῆς πολιτείας.»

Μετὰ ταῦτα ἐξετάζει τί ἐστὶ ἀναγκαστικὴ κυκλοφορία, ποῖων κακῶν εἶναι πρόξενος. Ἡ ὑπερτίμησις τοῦ συναλλάγματος πόθεν προέρχεται· βεβαίως ὅτι αὕτη ὑποτιμᾷ τὰς περαιοσίας, διότι τὸ πραγματικὸν ἀντίτιμον ἐκάστου εἶδους εἶναι μικρότερον τοῦ ὀφειλομένου ποσοῦ, ὅπερ ὁ ἔμπορος ὀφείλει νὰ ἐμβάσῃ, βεβαίως ὅτι ἡ περιουσία τῶν πολιτῶν ἐλαττοῦται σήμερον κατὰ 12 0)0, ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς παλαιᾶς πρὸς τὴν νέαν δραχμὴν, καὶ 15 0)0 ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς μεταξὺ τῆς νέας χαρτίνης δραχμῆς καὶ τοῦ πραγματικοῦ φράγκου, ἥτοι ἐν ὅλῳ κατὰ 27 0)0. Ὅτι τὴν ὑποτίμησιν ἐνισχύει καὶ ἡ κερδοσκοπία οὐ μόνον ὑποστηρίζουσα αὐτὴν, ἀλλὰ καὶ ἐξωθοῦσα αὐτὴν πρὸς ζημίαν τοῦ λαοῦ ἐπ' ἐλπίδι κέρδους τὸ ὁποῖον ἐπιβαρύνει αὐτὸν τὸν λαόν· ὅτι τὰ πάντα σήμερον ὑπερτιμημένα, διότι ὁ ἔμπορος ἢ ὁ ἐργασταρχὴς λογαριάζουσι, καὶ δικαίως, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κόστους, δηλαδὴ τῆς τιμῆς τοῦ συναλλάγματος τὸ ὁποῖον θὰ ἐμβάσουν. Εἶπεν ὅτι ἐκ τῆς ἄρσεως τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας ὄχι μόνον ὁ λαὸς θ' ἀπαλλαγῇ τῆς καθημερινῆς καὶ συνεχοῦς φορολογίας, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐμπόριον θὰ δυνήθῃ νὰ ἐργασθῇ μᾶλλον ἐλευθέρως, ἐνῶ σήμερον εἶναι μᾶλλον περαιοσμένον, διότι ἡ ὑπερτίμησις περιορίζει τὴν κατανάλωσιν τῶν ἐμπορευμάτων.

»Αφού λοιπόν τοιαύτη ἡ ἀνάγκη τοῦ ἰσοζυγίου καὶ τῆς ἄρσεως τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, ἀφού ἄλλως δὲν πρὸς δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἰσορροπία, εἶπομεν ἐν τῇ βουλῇ ὅτι μετὰ τὴν ἐξάντλησιν τῶν οἰκονομιῶν καὶ τὴν φροντίδα πρὸς πένιχους τῆς παραγωγικότητος, ἀπαραίτητος εἶνε ἡ ἐπιβολὴ φόρων, ἀλλὰ φόρων μετρίων, ἀναλόγων, δικαίων, ὅχι φόρων καταθλιπτικῶν, ἐπαχθῶν, ἐπιβλαβῶν καὶ διὰ τὸ ποσοστὸν καὶ διὰ τὴν βεβαίωσιν καὶ εἰσπραξίν αὐτῶν, ὅχι φόρων ὡς ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους ἐψήφισεν ἡ πλειοψηφία τῆς βουλῆς καὶ διὰ τῶν ὁποίων ἐδημιουργήθη τὸ χάος. »Ἐκτὸς τοῦτου ὁ λαὸς ἀπαιτεῖ νὰ γνωρίζῃ ποῦ δίδονται, ποῦ δαπανῶνται οἱ φόροι αὐτοῦ καὶ ἂν δαπανῶνται ὑπὲρ αὐτοῦ· ἀλλ' ὁ λαὸς εἶδε σπατάλην, εἶδε πολυτέλειαν, καὶ ἠτί δὲν εἶδε; δὲν εἶδεν ὅμως οἰκονομίαν, δὲν εἶδε πραγματικὴν φροντίδα διὰ τὸ ἰσοζύγιον καὶ τὴν ἄρσιν τῆς καπιταλιστικῆς κυκλοφορίας. Καλῶς λοιπόν ἐπραξεν ἀντισταθεῖς. »Ἐσχον τὸ θάρρος καὶ τὴν συναίσθησιν τῶν καθήκοντων μου καὶ πρὸς ὑμᾶς καὶ πρὸς τὸν τόπον, καὶ εἶπον »πρὸς τοὺς ἄφρονες ὑπουργούς : Στῆτε ! »

Μετὰ ταῦτα ἀναπτύσσει τὰς κατὰ τῶν προταθέντων φόρων ιδέας του. Ὑπενθυμίζει τὰς ἐν τῇ βουλῇ ἀγορεύσεις του, ἀναγινώσκει περικοπὰς τινὰς καὶ εἶτα εἰσέρχεται εἰς τὸν προϋπολογισμόν. Ἀναπτύσσει τὰς περὶ οἰκονομιῶν ιδέας τῆς ἀντιπολιτεύσεως, τὰς ὁποίας γνωρίζετε ἐκ τῶν ἐν τῇ βουλῇ μακρῶν ἀγορεύσεών του, καὶ μετὰ λεπτομερείας τινὰς, διὰ τῶν ὁποίων ἀπέδειξεν ὅτι ὁ προϋπολογισμὸς ἐστηρίχθη ἐπὶ τῆς σπατάλης, τῆς πολυτελείας καὶ τῆς εἰσπραγωγῆς δαπανῶν ὅλως περιττῶν, καὶ ὅτι ἡ κυβέρνησις ἀφρόνως πολιτευθεῖσα ἀπέκρουσε πᾶσαν ἰδέαν περὶ οἰκονομίας. Κατόπιν ἀπέδειξε τὴν φοβερὰν παλινωδίαν τοῦ κ. Τρικούπη εἰς τὸ ζήτημα τῆς φυρολογίας τῶν οἴνων καὶ ἂν νύχθη εἰς τὴν ἐν τῇ βουλῇ ἀγόρευσίν του, ἐτελείωσε δὲ διὰ τῶν ἐξῆς :

«Μὲ αὐτὰ ποῦ σᾶς εἶπα δὲν ἐννοῶ νὰ σᾶς πείσω ὅτι ἡμέγα τι κατόρθωμα κατώρθωσα. Σεῖς θὰ κρίνετε ἂν ἀπλῶς ἐξεπλήρωσα τὸ καθήκον μου. Καὶ ἄλλοι ἐξεπλήρωσαν τὸ καθήκον τῶν κἀλλιον ἐμοῦ· ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ νομίζετε ὅτι δυνάμεθα νὰ φέρωμεν τὸν χρυσὸν αἰῶνα. Μὴ ζητῆτε ὑπράγματα ἀδύνατα. Τὰ πράγματα θὰ ἔλθωσι μόνα τῶν, προϊόντος τοῦ χρόνου. Τὸ ἀξίωμα τὸ ὁποῖον φέρομεν δὲν εἶνε ἀποκλειστικῶς χρῆμα οὐδενός. Ἐπιθυμῶ νὰ ἴδω καὶ ἄλλους κατερχομένους εἰς τὸν εὐγενῆ τοῦτον ἀγῶνα, διότι καὶ τῆς συγκρούσεως τῶν ἰδεῶν καὶ τοῦ συναγωνισμοῦ ἀναλαμβάνει ἡ ἀλήθεια καὶ παρέχεται ἡ ἐγγύησις τῆς ἐξασφαλίσεως τῶν πραγματικῶν συμφερόντων τοῦ τόπου. »Φρονῶ ὅτι πᾶς πολίτης, οἷοσδήποτε καὶ ἂν ᾦ, ἀμα ἔχη τὴν συναίσθησιν ὅτι δύναται νὰ συνεισφέρῃ τι ὑπὲρ τοῦ γενικοῦ καλοῦ, ἔχει τὴν υποχρέωσιν μετὰ θάρρους νὰ ζητήσῃ τὰς ψήφους τῶν συμπολιτῶν του, διὰ νὰ ἔχετε καὶ »σεῖς τὸ στάδιον ἐλευθερίαν νὰ ἐκλέγητε τοὺς ἀρίστους. Ζῶμεν ὑπὸ ἐλευθερίαν, καὶ ἐλευθερία θὰ εἴπῃ νὰ δύναται ἀκωλύτως νὰ ἐκπληρῶ τὸ καθήκον μου. Δὲν ζῶμεν πλέον οὔτε ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἱστορίᾳ, οὔτε κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα, οὔτε κατὰ τὰς φαιουδαϊκὰς ἐποχὰς, ὅτε τὸ ἄτομον ἦτο πρὸς δύναμιν καὶ δύναμις μεγάλην. Σήμερον τὰ ἄτομα ἀπερροφηθήσαν εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας, ἥτις εἶνε ὁ ἡμῶν κριτὴς τῆς ἀξίας καὶ τῶν προσόντων ἐκάστου.

»Δὲν ἤξεύρω ἂν ἡ ἀντιπολίτευσις ἔλθῃ ταχέως εἰς τὰ ὑπράγματα. Πολλοὶ ἐξ ἡμῶν, οἵτινες ἀνῆκομεν εἰς τὴν καθόλου ἀντιπολίτευσιν, φρονοῦμεν ὅτι ἡ μόνη ἀξίωσις τοῦ τόπου εἶνε νὰ ἴδῃ τὴν ἀντιπολίτευσιν ἐν πατριωτικῇ αὐταπαρνήσει συντεταγμένην καὶ συμπαγῇ ὑπὸ πρόγραμμα ἀρχῶν τὰς ὁποίας καὶ ἀπαρεγκλίτως νὰ τηρήσῃ! Ἀμα ἔλθῃ εἰς τὰ πράγματα, καὶ τὸ ἐλπίζω ταχέως, ὅφειλε νὰ τηρήσῃ τὰς υποσχέσεις τῆς, πειθομένη ὅτι ὁ λαὸς ἀπηλύθησε πλέον ἀπὸ ἐπαγγελίας πομπῶδεις διαψευδομέ-

Ο ΛΥΚΟΓΙΑΝΝΗΣ

(Συνέχ. ἰδ. ἀριθ. 456)

Εἰς τὴν τελευταίαν βαθμίδα τῆς κλίμακος ὁ λοχαγὸς ἔλαβε τὴν χεῖρα τοῦ Λυκογιάννη καὶ τὸν ἔσυρεν εἰς ἀόστασιν ἑκατὸν μέτρων, ὥστε οἱ χωροφύλακες νὰ δυνηθῶσιν εὐκόλως νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ὀπισθοχώρησίν του εἰς τὸν φαῖον Λόφον.

— Ἰωάννα, νερόν, εἶπεν ἀμέσως ὁ ἄγριος.

Καὶ διὰ τῶν βραχιόνων του ἐποίησε τὰς κινήσεις ἀνθρώπου νηχομένου.

Ὁ Ἰάκωβος δὲν ἠνῶνησεν ὅτι ὁ Λυκογιάννης ἤθελε νὰ τῷ ἐκφράσῃ ἐνόμιζεν, ὅτι τῷ ἔλεγεν : «Ἡ Ἰωάννα ἐρρίφθη εἰς τὸ ὕδωρ καὶ ἐπνίγη». Ἡσθάνθη ἐν ἑαυτῷ ταραχὴν ματίας καὶ ἐκράνυσε :

— Χωροφύλακες ἐμπρός !

Οὕτω ὥρμησαν εὐθὺς ἐκ τῶν μερῶν, ἐνθα ἦσαν κρυμμένοι καὶ ἐπορεύθησαν δρομαῖοι πρὸς τὸν ἄγριον. Ὁ Λυκογιάννης ἀνετριχίασε· περιεκυκλώθη. Ἐμπροσθέν του, ὀπισθέν του, δεξιᾷ, ἀριστερᾷ, πανταχοῦ χωροφύλακες.

Δὲν ἀντέστη ζωῆρας, ὡς ἀνέμενον, ἀλλ' ἄφηκε νὰ τὸν συλλάβωσιν οὐδεμίαν ποιήσας ἀπόπειραν νὰ διαφύγῃ· ἠδύνατο νὰ ὑποθέτῃ τις ὅτι ἐξ αἰσθήματος στοργῆς διὰ τὸν Ἰάκωβον ὄφειλε νὰ ὑποστῇ καρτερικῶς τὴν τύχην του. Ἀλλὰ παρετήρησε τὸν φίλον του μετὰ βαθείας ἐκπλήξεως καὶ ἐκφράσεως ἐπιτιμητικῆς τοσοῦτο ὀδυνηρᾶς, ὥστε ὁ Ἰάκωβος Γρανδὲν ἠσθάνθη ταραχὴν μέχρι τῶν ἐγκάτων τῆς ψυχῆς του.

— Λοχαγέ μου, ἔλεγεν ὁ ἀξιωματικὸς τῆς χωροφυλακῆς, οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὴν μεγίστην ὑπηρεσίαν, ἣν μοι ἀπεδώκατε.

— Ἀπάγετέ τον, ἀπάγετέ τον, ἀνέκραξεν ὁ Ἰάκωβος τεταραγμένος.

Καὶ ἀπεμακρύνθη ταχέως, ὅλως συγκεχυμένος, αἰσθανόμενος αἰσχύνῃν ὡς νὰ διέπραξε κακὴν τινα πράξιν. Μετὰ τινὰς ὥρας ἐγνώσθη ἐν Μαρεῖλ καὶ τοῖς παρακειμένοις δήμοις ὅτι ὁ Λυκογιάννης συνελήφθη. Ἐλεγον δέ :

— Χάρις εἰς τὸν λοχαγὸν Ἰάκωβον Γρανδὲν, ποῦ ὁ Λυκογιάννης βγήκε ἀπὸ καὶ ποῦ ἦταν κρυμμένος καὶ συνελήφθη ὑπὸ τῶν χωροφύλακων.

— Λαμπρὰ πράξις ! καὶ ἀξία νὰ προσεσθῇ εἰς τὰς λαμ-

»νας τὴν ἐπιούσαν, καὶ ἔχει ἀπόφασιν νὰ μὴ ἀνεχθῇ καὶ νῦν ἐμπαίγμῳ. Ὅφειλε νὰ πραγματοποιήσῃ ὅσα διεσάλλῃσι κατὰ τὰς τελευταίας τῆς βουλῆς συνεδριάσεις· ἐπομένως ὀφείλει :

»1) Νὰ ἐφαρμόσῃ τὰς οἰκονομίας, τὰς ὁποίας ὑπεσχέθη, συνδυάζουσα τὴν ἀρχὴν τῶν οἰκονομιῶν πρὸς τὴν ἀσχὴν τῶν ριζικῶν μεταρρυθμίσεων· διότι ὁ τόπος δὲν ἀντέχει πρὸς προϋπολογισμόν 80 ἐκατομμυρίων καὶ διότι εἶνε ἀνάγκη νὰ μὴ ἐξαντλήται πᾶσα τῆς χώρας ἡ οἰκονομικὴ δύναμις, λόγῳ μελλουσῶν ἀπροόπτων ἐθνικῶν ἀναγκῶν.

»2) Συνεπῶς ν' ἀναδιοργανώσῃ καὶ μεταρρυθμίσῃ τοὺς πλείστους κλάδους τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας.

»3) Νὰ εἰσαγάγῃ νόμον περὶ προσόντων καὶ μονιμότητος τῶν ὑπαλλήλων. Τὰ προσόντα εἶνε μία ἐγγύτης περὶ τῆς κανονικῆς λειτουργίας τοῦ πολιτεύματος. Καὶ οἱ πολῖται θὰ παύσωσι πιέζοντες τοὺς βουλευτάς, τοὺς βουλευτάς ἐκείνους οἵτινες ἀνυψοῦνται ἢ ταπεινοῦνται ἐν τῇ ἐπιρροῇ τῶν ἀναλόγων τῶν παροχῶν τῆς ἐξουσίας καὶ οἵτινες μόνον αὐτῶν ἀποστολὴν ἔχουσι τὴν σύγχυσιν τῶν ἐξουσιῶν, καὶ οἱ βουλευταὶ θὰ παύσωσι νὰ πιέζωσι τοὺς ὑπουργούς, διότι ὅταν νόμος τοιοῦτος ψηφισθῇ, δὲν θὰ διορίζωνται πλέον οἱ τυχόντες.

«Ἡ κυβέρνησις ἔφερε νομοσχέδιον περὶ προσόντων τὸ ὁποῖον, καίτοι ἀτελές καὶ ἐπιβλαβές· μάλιστα, ἡ ἀντιπολίτευσις ἢ μέγα μέρος αὐτῆς ὑπεστήριξεν, ἀλλ' ἡ κυβέρνησις ἀπέδειξεν ὅτι τὸ ἔφερε πρὸς τὸ θεσθῆναι, διότι γενομένης ψηφιστορίας τὴν 24 Μαρτίου, ὅτε ὑπελείπετο ἡ τρίτη μόνον ἀνάγνωσις αὐτοῦ, 116 βουλευταὶ ἐψήφισαν κατὰ, 30 δὲ μόνον ἐξ ἡμῶν ὑπὲρ αὐτοῦ.

»5) Νὰ εἰσαγάγῃ νόμους περὶ ζωοκλοπῆς, περὶ ὀπλοφορίας, περὶ ἐνόρκων, περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου περὶ φόρου τῶν ἐπιτηδεύματων, νόμον ἐρμηνευτικὸν τῶν περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς ἀλιείας νόμων, τοὺς ὁποίους ζητοῦν νὰ

»παρερμηνεύσωσι χάριν τῶν γειτόνων ἡμῶν, ἀπαγορεύοντες τὴν παρὰ τοὺς λιμένας ἡμῶν ἀλιείαν τῶν ἀλιευτικῶν πλοιαρίων, ζητοῦντες νὰ στερήσωσι τὸν τόπον ἡμῶν τῆς »προχειροτέρας καὶ εὐθηνότερας τροφῆς καὶ λησμονοῦντες ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο δύναται νὰ κατασταθῇ κοινωνικόν.

»6) Κυρίως νὰ καταργήσῃ ἀμέσως τὴν φορολογίαν τοῦ οἴνου καὶ ν' ἀντικαταστήσῃ αὐτὴν ἔστω καὶ διπλασιασμοῦ τῆς στρεμματικῆς φορολογίας. Νὰ τροπολογήσῃ τὸν νόμον περὶ φορολογίας τοῦ καπνοῦ περιορίζουσα τὸ ποσοστὸν τοῦ φόρου καὶ ἐξαφανίζουσα τὸ προνόμιον τοῦ κώπτειν τὸν καπνὸν ἐν ταῖς ἀποθήκαις τοῦ δημοσίου καὶ βελτιοῦσα τὸν τρόπον τῆς βεβαιώσεως καὶ εἰσπράξεως τοῦ φόρου. Ἐπίσης, νὰ βελτιώσῃ καὶ τροποποιήσῃ ἐπ' αὐτῷ ἀνθρωπινώτερον τὸν νόμον περὶ φορολογίας τῶν οἶνονπνευματικῶν οὕτως ὥστε καὶ ἡ μεγάλη αὕτη βιομηχανία τοῦ τόπου μὴ πάθῃ καὶ τὸ δημόσιον εἰσπράξῃ ὅσα προτίθεται πραγματικῶς νὰ εἰσπράξῃ.

»7) Νὰ ἐξετάσῃ ἐμβριθῶς τὸ ὕψιστον τῶν ζητημάτων, πτὸ ὁποῖον ἐσχάτως ἀπασχόλησε καὶ τὴν βουλὴν καὶ τὴν δημοσιογραφίαν καὶ πάντας ἡμᾶς, θέλω νὰ εἶπω τὸ ζήτημα τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ πολιτεύματος. Ὅφειλε νὰ ἐξετάσῃ ἂν προσκόπη καὶ ποῦ προσκόπτει, καὶ ἂν ἦνε ὀδυνάτη ἡ θεραπεία τοῦ κακοῦ ἐντὸς τῶν ὅρων τοῦ Συντάγματος καὶ χωρὶς νὰ διαταραχθῇ ἡ ἁρμονία τῶν καθεστηκυῶν ἀρχῶν.

»8) Ἀλλὰ πρὸ πάντων ὀφείλει ἡ ἀντιπολίτευσις νὰ ὠδῶσιν εἰς τὸν τόπον κυβέρνησιν ἔχουσαν τὴν δύναμιν, τὴν θέλησιν καὶ τὴν ἀπόφασιν νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς ἐπαγγελίας τῆς καὶ νὰ τηρήσῃ τὰς ὑποσχέσεις αὐτῆς.

«Ἰπὸ τοιοῦτους ὅρους ἐννοεῖ τὸ ἔθνος ὅτι ἐνισχύσῃ τὴν ἀντιπολίτευσιν. Πρέπει νὰ ἐννοήσῃ αὕτη ὅτι σήμερον τὸ πρῶμα εὐρίσκεται εἰς χεῖρας τῆς λαϊκῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἥτις διατελεῖ εἰς ἐξέγερσιν διὰ τὴν διάψυσιν τῶν ἐλ-

πρὰς ὑπηρεσίας τοῦ γενναίου τούτου νεανίου, εἶπεν ὁ κ. Βιολαῖν εἰς τὴν θυγατέρα του, ὅτε ἀνέβαινον ἐπὶ τῶν ἱππῶν, ἵνα μεταβῶσιν εἰς Βωβούρ παρὰ τῇ βαρόνῃ Δε-Σιμαίς. Λαμπρὰ πράξις!

Ἀλλ' ὁ Ἰάκωβος Γρανδὲν ἐσκέπτετο ἄλλως ἢ ὁ κ. Βιολαῖν.

Z.

ΑΠΡΟΣΔΟΚΗΤΟΣ ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ

Τὴν τετάρτην ἡμέραν μετὰ τὴν σύλληψιν τοῦ Λυκογιάννη, ὁ Ἰάκωβος Βαγιάν, προσκληθεὶς εἰς τὴν δημαρχίαν, εἶχεν ἐξέλθει. Ἡ Γερτρούδη ἤσυχολετο εἰς τὸ πλῦσιμον τῶν μαγειρικῶν σκευῶν· ὁ Ἰάκωβος μόνος ἐν τῷ δωματίῳ ἔγραφεν.

Αἶφνης, τῆς θύρας ἀνοιχθείσης, εἰσῆλθεν ἡ Γερτρούδη λίαν συγκεκνημένη καὶ πλησιάσασα τὸν νεανίαν εἶπεν αὐτῷ διὰ τρόπου μυστηριώδους.

— Ἡ δεσποινὶς Ἐριέττη Δεσιμαίς ἐπιθυμεῖ νὰ σᾶς ὁμιλήσῃ.

— Ἡ δεσποινὶς Δεσιμαίς! εἶπεν ὁ Ἰάκωβος ἐκπληκτος, ἀνορθούμενος· ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ τὴν δεχθῶ ἐδῶ εἰς τὸ δωμάτιόν μου.

— Διατί λοιπόν, κ. Γρανδὲν; εἶπεν ἡ νεᾶνις ἐμφανίζομένη ἐπὶ τῆς οὐδοῦ τῆς θύρας.

— Ὡ! δεσποινίς, ἐψιθύρισε ὁ Ἰάκωβος.

— Ἐχῶ ἀνάγκην νὰ σᾶς ὁμιλήσω ὀλίγον, κύριε, εἶπεν ἡ Ἐριέττη· διὰ τοῦτο εἶνε καλλίτερον ἐδῶ εἰς τὸ δωμάτιόν σας παρὰ ἄλλου.

— Ἀφοῦ τὸ θέλετε, δεσποινίς...

Ταύτης εἰσελθούσης, ἡ Γερτρούδη ἐξῆλθε κλείσασα τὴν θύραν.

Ὁ Ἰάκωβος ἔσπευσε νὰ τῇ προσφέρῃ τὴν μόνην ἐν τῷ δωματίῳ του ἑδραν. Ἡ νεᾶνις ἐξήταζεν αὐτὸν μετὰ παραδόξου βλέμματος.

— Σὺν νὰ ἀπορῆτε, δεσποινίς, εἶπεν ὁ Ἰάκωβος, ἐπειδὴ με βλέπετε με τοιαύτην ἐνδυμασίαν· περιεμένατε νὰ δῆτε ὅχι ἓνα χωρικόν, ἀλλ' ἓνα λοχαγόν τῶν οὐσσάρων.

— Ἡ ἐνδυμασία δὲν κάμνει τὴν ἀξίαν τοῦ ἀνθρώπου, κύριε· ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι ἐκπλήσσομαι.

— Ὅταν ἡ καρδιά πάσχη, δεσποινίς, ὅταν πενθῇ κανεὶς διότι ἔχατε διὰ παντός τὴν εὐτυχίαν του, πρέπει ν' ἀπομακρύνῃ κάθε δυνάμενον νὰ διεγείρῃ αἰσθημα ὑπερφηφάνειας ἢ ματαιότητος.

— Ἄ! ἐννοῶ, κύριε, ἐννοῶ! ἀνέκραξεν ἡ νεᾶνις τείνουσα αὐτῷ τὴν χεῖρα.

Ἡ δεσποινὶς Δεσιμαίς ἦτο ὡχρὰ καὶ τρέμουσα· τὸ βλέμμα τῆς ἐφαίνετο τεταραγμένον καὶ ἀνήσυχον, ὅτι δὲ

»πιδὼν αὐτῆς, ἀλλὰ σωφρονοῦσα συγκρατεῖται· ἄς ἐκτι-
»μήσῃ τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν ἢ αὐθεντικῇ ἀντιπολίτευσις,
»ἄς ἐνώθῃ, ἄς δείξῃ αὐταπάρνησιν καὶ πατριωτικῶς σκε-
»πτομένη ἄς ὑψώσῃ τὴν σημαίαν τῆς προστασίας τοῦ τό-
»που καὶ ὁ τόπος ἔσται μετ' αὐτῆς.

»Σήμερον ἡ Ἑλλάς ὑπὲρ ποτε ἔχει ἀνάγκην πατριωτικῆς
»καὶ σώφρονος διοικήσεως. Εὐρισκόμεθα εἰς παραμονὰς με-
»γάλων γεγονότων. Τὰ πάντα προδίδουσιν ὅτι ἐπικεῖται
»προδερὰ καὶ ἀπαισία σύγκρουσις διαφόρων συμφερόντων. Ἡ
»θέσις τῆς Ἑλλάδος ὡς σπουδαίου παράγοντος ἐν τῇ Ἀ-
»νατολῇ ἔσται περίβλεπτος, ἐάν σωφρονώμεν· τὸν κεντίον
»δὲ ταπεινὴ καὶ ἐξηυτελισμένη, ἐάν ἐρίζωμεν περὶ πρωτο-
»καθεδρίας καὶ περὶ ποταπῶν καὶ ἐφημέρων συμφερόντων.

»Ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς πόλεως ταύτης ἔχο-
»μεν καὶ ἄλλα καθήκοντα. Ἔχομεν τὸ καθήκον νὰ μερι-
»μνῶμεν περὶ τῶν συμφερόντων αὐτῆς, περὶ τοῦ παρόντος
»καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος. Εἶνε ἀνάγκη νὰ λάβωμεν ταχέως
»ἄλλα ἐκεῖνα τὰ μέτρα, τὰ ὅποια θέλουν συντελέσει εἰς τὸ
»νὰ καταστήσωσιν ἀδύνατον πάντα συναγωνισμόν τῶν ἄλ-
»λων πόλεων πρὸς τὴν ὀραίαν ἡμῶν πόλιν. Εἰς χειρὰς σας
»κεῖται ἡ περὶ τούτου ἀπόφασις. Τὸ ἐπ' ἐμοί, οὐδέποτε
»θέλω παύσει ἐργαζόμενος ὑπὲρ τῆς εὐημερίας αὐτῆς, διότι
»καὶ καθήκον καὶ δικαίωματά ἐχῶ ἐν αὐτῇ.

»Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς εἴπω, νὰ εἴπω εἰς σᾶς
»οὔτινες ἀποτελεῖτε τὴν πρώτην πολιτικὴν μου οἰκο-
»γένειαν, εἰς σᾶς, μεθ' ὧν ἐπ' ὀνυμῶ νὰ διαμείνω ἔσται ἐν
»σχέσει ἀγάπης καὶ συμπαθείας, ἐν σχέσει ὑπολήψεως, ἀ-
»φῆσάτέ με νὰ σᾶς εἴπω ὅτι οὐδέποτε ἠθέλησα ἢ ἐπεζή-
»τησα ἄλλο τι ἢ νὰ ἤμαι ὁ ἀντιπρόσωπος καὶ διερμηνεὺς
»τῆς κοινῆς ὑμῶν θελήσεως· οὐδέποτε ἐπεδίωξα πλαγίους
»σκοπούς. Τ' ἀπέδειξα πλειστάκις. Ἐνθυμεῖσθε τὸ 1879,
»ὅτε χάριν τῆς τιμῆς μου, τί λέγω, χάριν τῆς τιμῆς σας,

»χάριν τῶν ἀληθῶν συμφερόντων τῆς πόλεως, περιεφρόνησα
»θέσιν ἀσφαλῆ ἐν τῷ βουλευτικῷ συνδυασμῷ καὶ ἐρρίφθην
»μόνος μου εἰς τὸν δεινὸν ἐκεῖνον ἀγῶνα. Ἀλλ' ὁ κυρίαρ-
»χος ἀπεφάνθη καὶ ἐξελέγην πρῶτος βουλευτὴς τῆς πόλεως
»ταύτης. Ταῦτα ἠναγκάσθην νὰ ἀναφέρω, διότι τὸ ζήτημα
»τοῦ 1879, ἥτοι τὸ ζήτημα τοῦ λιμένος ἀπανέρχεται σο-
»βαρώτερον καὶ πρέπει πάντες οἱ πονοῦντες τὸν τόπον τοῦ-
»τον νὰ προσέζητε. Ἡ κυβέρνησις ἔλυσε τὸ ἐκκρεμὲς ἐνώ-
»πιόν τῆς ζήτημα τῆς διαφορᾶς μεταξύ ἐργολάβου καὶ
»λιμενικῆς ἐπιτροπῆς, στηριχθεῖσα ἐπὶ ἐπιπολαίας τινας γνω-
»μοδοτήσεις τοῦ παρ' αὐτῇ νομικοῦ συμβούλου, συνεβού-
»λευσε καὶ συμβουλεῖ τὴν ἐπιτροπὴν νὰ δεχθῇ τὴν τρο-
»ποποίησιν τῆς συμβάσεως, ἥτις ἀποτελεῖ νόμον τοῦ κρά-
»τους. Πρέπει νὰ δείξῃ ὁ τόπος ὅτι δὲν εἶνε διατεθειμένος
»νὰ ἀνεχθῇ τὴν τροποποίησιν ταύτην, διότι τροποποιήσις
»θὰ εἴπῃ ἀφαίμαξις τοῦ λιμενικοῦ ταμείου κατὰ δύο περί-
»που ἑκατομμύρια.

»Ἐλπίζω ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ θὰ ἐμμεῖνῃ εἰς τὰς πρώτας ἀ-
»ποφάσεις τῆς. Ἀλλὰ προκαλῶ καὶ τὴν δημοσιογραφίαν
»καὶ πάντας ὑμᾶς νὰ σκεφθῶμεν σπουδαίως περὶ τοῦ ζητή-
»ματος τούτου ἵνα προλάβωμεν τὰ μεγάλα κακὰ τὰ ὅποια
»ὑμᾶς περιμένουν.

»Ἐννοεῖτε, συμπολίται, ὅτι ὑπὸ τοιούτους ὅρους καὶ κα-
»τόπιν τῶν λεχθέντων δὲν εἶνε δυνατόν νὰ μὴ αἰσθάνωμαι
»ἐν τῇ καρδίᾳ μου τοὺς ἱεροὺς ἐκείνους παλμούς, τοὺς ὁ-
»ποίους αἰσθάνεται πᾶν ἀληθὲς καὶ γνήσιον τέκνον διὰ τὴν
»μνητέρα αὐτοῦ. Οἱ παλμοὶ οὗτοι αἰσθάνομαι ὅτι ταύτην

ἡδύνατό τις νὰ ἴδῃ καλλίτερον ἐν αὐτῷ ὡς ἐπὶ τῆς φυσιο-
»γνωμίας τῆς ἥτο βαθεῖα τις θλίψις.

Ἐκ τοῦ ἐπὶ τῶν ὑποδημάτων τῆς κονιορτοῦ καὶ τῆς ἐ-
»σθῆτός τῆς ἀπεδεικνύετο ὅτι ἦλθε πεζὴ ἀπὸ τὸ Βωκοῦρ εἰς
»Μαρέιλ. Ἐπὶ τῇ προσκλήσει τοῦ νεανίου ὅπως καθίσῃ, αὕτη
»ἐκάθισεν, οὗτος δὲ καταλαβὼν θέσιν ἀπέναντι αὐτῆς ἀνέ-
»μενε μετὰ σεβασμοῦ.

Ἡ νεᾶνις εἶπεν :

— Ὁ κ. Ἰάκωβος Βαγιάν, μοὶ εἶπεν ἡ ὑπὸνέτριά του,
»εἶνε εἰς τὸ δημαρχεῖον.

— Μάλιστα, δεσποινίς, ἀλλ' ἡ Γερτρούδη δύναται νὰ
»μεταβῇ πρὸς ἀναζήτησίν του ἀμέσως, ἀπῆντησε ζωηρῶς ὁ
»νεανίας.

— Ὅχι, μὲ σᾶς μόνον θέλω νὰ ὁμιλήσω κ. Γρανδὲν,
»καὶ εἶμαι εὐχαριστημένη διὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ κ. Ἰακώ-
»βου Βαγιάν.

Μετὰ τινα δὲ στιγμαῖαν διακοπὴν :

— ὦ ! μὴ ἐκπλήττεσθε, ἐξηκολούθησε, καὶ πρὸ πάν-
»των μὴ σπεύδετε νὰ κρίντε τὴν συμπεριφορὰν μου, ὅταν
»θὰ μάθητε ὅτι ἦλθα ἐδῶ ἐν ἀγνοίᾳ τῆς μητρὸς, σχεδὸν
»κρυφά. Ἐπωφεληθεῖσα ἐκ τῆς ἀπουσίας τῆς μητρὸς μου,
»ἥτις μετέβη εἰς Ἀρεβίλλην, ἀνεχώρησα διὰ τινος ἀνοικτῆς
»θύρας τοῦ κήπου, καὶ βγῆκα εἰς τοὺς ἀγρούς. ὦ ! ἀναγνω-
»ρίζω ὅτι εἶνε κακὸν τὸ ὅτι ἀπάτησα οὕτω τὴν μητέρα μου !
»Ἀλλ' εἶνε πρᾶγματα, τὰ ὅποια δὲν λέγονται. . . Ἐπειτα

δὲ, κύριε, τὸ αἶτιον τῆς ἀφίξεώς μου ἐδῶ μὲ δικαιολογεῖ
»καὶ ἡ συνείδησίς μου συγχωρεῖ τὸ διάβημά μου.

— Δεσποινίς, εἶπεν ὁ Ἰάκωβος, δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα
»οὔτε νὰ σᾶς κρίνω, οὔτε νὰ παρεξηγήσω καμμίαν πράξιν σας.

— Κύριε Γρανδὲν, ἦλθα ἐδῶ, νὰ σᾶς ὁμιλήσω περὶ τοῦ
»Λυκογιάννη.

— Περὶ τοῦ Λυκογιάννη! ἐπεφώνησεν ὁ Ἰάκωβος ἀνὰ-
»πηδήσας ἀπὸ τῆς ἑδρας του.

— Οἱ χωροφύλακες τὸν συνέλαβον, τὴν στιγμὴν ταύτην
»εὐρίσκεται φυλακισμένος εἰς καμμίαν φυλακὴν τῆς πόλεως.
»Τοῦτο προσβλέπετο, ἦτο ἀναγκαῖον. Ἀλλὰ τίποτε δὲν ἔ-
»χει νὰ φοβῆται, τίποτε δὲν δύναται ἡ δικαιοσύνη ἐναν-
»τίον του ὅσω αὐστηρὰ καὶ ἀμείλικτος καὶ ἂν ᾔη, δὲν ἔμπο-
»ρεῖ νὰ τὸν καταδικάσῃ. Ἀλλως, ἀνέκραξε μετὰ τόνου ὑ-
»περηφάνου ἐξάψεως, ἐγὼ θὰ τὸν ὑπερασπίσω!

Ὁ νεανίας ᾔην ἐκπληκτος.

— Κύριε Γρανδὲν, ἐξηκολούθησεν ἡ Ἐρριέττη μετὰ συγ-
»κινήσεως, γνωρίζετε τί ἔκαμεν ὁ Λυκογιάννης, δι' ἐμὲ
»ἔσωσε τὴν ζωὴν μου ! Γνωρίζετε τί ἔπραξεν ὑπὲρ τῶν ἄλ-
»λων. . . Καὶ ὅμως τὸν κατηγοροῦν. . . Τὸν κατηγοροῦν, ἐ-
»πειδὴ δὲν δύναται νὰ εἴπῃ : Εἶμαι ἄθως ! τὸν κηρύττουν
»ἐνοχον ! Λοιπὸν ἐγὼ ἦλθα νὰ σᾶς πῶ, εἰς ἐσᾶς τὸν ὅποιον
»οὗτος ἀγαπᾷ, εἰς ἐσᾶς, ὅστις ἄλλοτε ἐπεδείξατε εἰς αὐτὸν
»φιλίαν, ὅτι ὁ Λυκογιάννης εἶνε ἄθως !

»τὴν στιγμήν καταπλημμυροῦσι τὴν καρδίαν μου· καὶ σὰς ὀλέγω, εἶμαι ἀδελφός σας, διαθέσατέ με ὅπως θέλετε.

»Ζήτω τὸ ἔθνος! Ζήτω ἡ ἀντιπολίτευσις! Ζήτω ἡ πόλις τῶν Πατρῶν».

(Παρατεταμένα καὶ γενικὰ χειροκροτήματα καὶ εὖγε)

ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΕΝ ΜΕΣΣΗΝΙΑ

Καλάμαι, 21 Ἀπριλίου

Εἰμι Ρωμῆς καὶ ἐγὼ, φίλτατον «Μὴ Χάνεσαι», καὶ Ρωμῆς Μεσσήνιος μάλιστα, ὥστε, ἔννοεῖς, ὅτι ἂν εἶναι πρᾶγμα, διὰ τὸ ὁποῖον πετῶ τὴν σκούφια μου, εἶναι ἡ πολιτικὴ. Δύναμαι νὰ νυστεύσω τὸ κρέας, δύναμαι νὰ στερηθῶ καὶ τὸ ἡμερήσιόν μου παστέλι τοῦ Σαβαρὲν μας Κουρκουτᾶ ἢ καὶ τὴν μαστίχα τοῦ Κολοκούνη διὰ μίαν ἢ πλείοτέρας ἡμέρας, τὴν ὀνομαστὴν τῶν Καλαμῶν λεμονάδα, δύναμαι τέλος πάντων νὰ κάμω καὶ μίαν ἢ καὶ δύο πρὸς χάριν σου ἡμέρας νὰ ἴδω ἐκείνην, ἀλλὰ πρὸς Θεοῦ μὴ μοῦ ἀπαιτήσης νὰ μὴ σοῦ μιλήσω διὰ πολιτικά, διότι διὰ τὸν εὐτυχῆ Μεσσήνιον κρεωφαγία, παστέλι, λεμονάδα, ἐκείνη, εἶναι τίποτε δὲν εἶναι ἄνευ τῆς πολιτικῆς, διότι καὶ μετὰ τὴν ἔρωμένην μου τὸ πλείστον περὶ πολιτικῆς θὰ ὀμιλῶ, ἢ τοῦλάχιστον τὰς πρὸς αὐτὴν περιπαθεῖς μου ἐκφράσεις δὲν δύναμαι ἢ νὰ κοσμῶ διὰ παρομοιώσεων ἐκ τῆς πολιτικῆς ἀρυσμένων, ὡς ἐπὶ παραδείγματι, ἡ καρδιά σου εἶναι κάλλη γεμάτη ὄχι, σὲ ἀγαπῶ ὅπως ὁ Τζάνης ἀγαπᾷ τὸ βουλευτικόν, με περιπαίζεις, ὅπως ὁ Μαυρομιχάλης τοὺς ἐκλογεῖς του καὶ ἄλλων παρομοίων. Ἦδη μάλιστα, ὅτε ἐπικεῖνται αἱ δημοτικαὶ ἐκλογαί, θὰ ἦτο θαῦμα, ὄγδοον θαῦμα, ἂν δὲν κατε-

λάβανεν ὀλίγον χρόνον καὶ ἡ πολιτικὴ εἰς τὰς πρὸς σὲ ἀνταποκρίσεις μου.

Κόμματα, ἰδοὺ τί ἐστὶν ἡ Καλαματιανὴ πολιτικὴ — ἀλλὰ κόμματα» ὅπως ἡμεῖς τὰ ἐννοοῦμεν. Ἐν τοῖς ἐπομένοις θὰ προσπαθῶ νὰ σοὶ ἐξηγήσω τὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως αὐτῆς.

Εἰς πολιτικὸς ἀφορισμὸς τοῦ μακαρίτου, ἀλλ' ἀθανάτου Περρωτοῦ, τοῦ τετραπερασμένου ἐκείνου ἀνθρώπου, τοῦ πολυμήχανου ἐκείνου Ὀδυσσεὺς τῆς πολιτικῆς, τοῦ ἐν πολιτικῇ πατρός τοῦ Κουμουνοῦρου, εἶναι τόσον περιεκτικὸς, ὥστε με ἀπαλλάσσει πάσης ἄλλης φροντίδος πρὸς σαφεστέραν ἐπεξηγήσιν τῆς λέξεως **κόμμα**. «Τὸ κόμμα εἶναι πίστις», εἶπεν ὁ κάλλιον γνωρίζων τὸν μεσσήνιον Ρωμῆν. Ἡ πίστις συνεπάγει φανατισμὸν, ἀφοσίωσιν, αὐταπάρνησιν, θυσίας. Τὸ κόμμα πρέπει νὰ ὑπηρετῇ διὰ φανατισμοῦ, ἀφοσιώσεως, αὐταπαρνήσεως, θυσιῶν. Διὰ νὰ ἔχῃς σαφεστέραν ἔννοιαν πρόσθε ἢ μᾶλλον ἀφαίρεσον ἐκ τῶν θυσιῶν τὴν θυσίαν τοῦ παρὰ καὶ τότε ἔχεις πλήρη, πληρεστάτην ἰδέαν τοῦ τί ἐστὶ κόμμα διὰ τὸν Καλαματιανόν καὶ τὸν Μεσσήνιον ἐν γένει. Ἄν ὅμως καὶ μετὰ τὰ ἄνω ὑπολείπεται τι πρὸς ἐντελὴ κατανόησιν τῆς λέξεως, ἰδοὺ καὶ ἕτερος ὁρισμὸς: «Μὲ βοηθίετε νὰ καταλάβω μίαν ἐξουσίαν διὰ νὰ φάγω, σὰς βοηθῶ, ἅμα ἐπιτύχω τοῦτο, νὰ φάγετε καὶ σεῖς καὶ συνάμα ἀμφοτέροι ἐκδικούμεθα, χωρὶς ν' ἀποβλέπωμεν εἰς μέσα, ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐζητοῦν, ἀδιάφορον διὰ τίνων μέσων, νὰ μᾶς ἀφαιρέσουν πάντα ταῦτα ὅπως τὰ ἀπολαύσωσιν αὐτοὶ δι' ἑαυτοὺς».

Ἄς ἴδωμεν τώρα πῶς σχηματίζονται τὰ κόμματα.

Ὑποθες ὅτι εἶσαι φιλόδοξος ἢ μᾶλλον δοξομανὴς ἢ γιατρός, καλὸς γιατρός! ἢ φουκαρᾶς, ἢ κλεφτολογάς, ἢ δικηγόρος χωρὶς δίκας, ἢ διατρέχεις διὰ λόγους εἰς σὲ μόνον γνωστούς, τὸν κίνδυνον, ἂν ἐμπέσης ἀπαξ εἰς τοὺς ὄνυχας τῆς δικαιοσύνης, νὰ μὴν δύνασαι νὰ ἀπαλλαγῇς αὐτῶν ἐφ' ὅρου ζωῆς. Ἄν εὐρεθῇς εἰς

— Σεῖς μόνη ἀναλαμβάνετε τὴν υπεράσπισίν του, δεσποινίς.

— Διότι μόνη ἐγὼ δύναμαι ν' ἀναλάβω αὐτήν. Ἀλλ' ἀμέσως θὰ συνταχθῇτε πρὸς τὸ μέρος μου καὶ θ' ἀνανεώσετε μετὰ τοῦ Λυκογιάννη τὴν φιλίαν ὑμῶν.

Λάθος καὶ λάθος ὀλέθριον, κύρια Γρανδὲν, ἐνεποίητε τὸν θάνατον τῆς δυστυχοῦς Ἰωάννας. Ὁ Λυκογιάννης ἠθέλησε νὰ τὴν σώσῃ, ὅπως ἔσωσε τὸ παιδί τοῦ Βλαϊνκούρ, ὅπως ἔσωσεν ἐμὲ τὴν Ἑρριέττην Δεσιμαίζ· δυστυχῶς, φεῦ! ὁ ποταμὸς κατήρχετο ἰσχυρὸς, ἔτοιμος νὰ πλημμυρῇ, ὡς θὰ ἐμάθετε βεβαίως, τὸ ὀρμητικὸν ρεῦμα παρέσυρε τὴν ταλαίπωρον Ἰωάνναν καὶ ὁ Λυκογιάννης δὲν ἐδυνήθη νὰ τὴν σώσῃ.

— Ἀλλὰ τοῦτο, τὸ ὁποῖον μοῦ λέγετε δεσποινίς, μόνη σεῖς τὸ γνωρίζετε!

— Πιθανῶς, ἦτο πολὺ πρῶτ', χαράγματα καὶ κανεῖς δὲν εὐρίσκετο ἐκεῖ. Ἀλλὰ τί ἐνδιαφέρει; Ὅτι ἐπιμένω ν' ἀποδείξω εἰς σὰς, κ. Γρανδὲν, εἶνε ὅτι ὁ Λυκογιάννης δὲν εἶνε ἐνοχος καὶ ὅτι ἡ Ἰωάννα Βαιγιὰν οὐδεμίαν ὑπέστη ὕβριν πρὸ τοῦ θανάτου της.

— Ἐπιμένετε! ἐπεφώνησεν ὁ Ἰάκωβος ἀναπηδῶν ὤχρος, φρικτῶν ἀπὸ τῆς ἔδρας του· ἔπειτα κινῶν θλιβερῶς τὴν κεφαλὴν.

— Ἀλλ' ὑπάρχει, εἶπε τὸ γράμμα τῆς Ἰωάννης, ἐν δὲ

τῷ κήπῳ κάτω τῆς κλίμακος παρετηρήθησαν τὰ ἐκτυπώματα τῶν γυμνῶν ποδῶν.

— Κύριε Γρανδὲν, ὑπέλαβεν ἡ νεᾶνις ἐναργῶς, τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Λυκογιάννης κατὰ τὴν τρομερὰν αὐτὴν νύκτα διεδραμάτισε μέγα πρόσωπον· τοῦτο ἀποδεικνύει τὴν ἀξιοθρήνητον πλάνην τῆς Ἰωάννης· ἡ δυστυχὴς ἦτο τεταραγμένη· παράφρων ἐκ τοῦ τρόμου· εἶχε συνέλθει ἐκ μακρᾶς λειποθυμίας, εἶδε τὸν σκύλον τῆς νεκρὸν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, εἶδε τὸν Λυκογιάννην καὶ δὲν μπόρεσε νὰ ἐννοήσῃ τὰ συμβαίνοντα, διότι ἔχασε τὰς φρένας της. ὦ! καὶ ἐγὼ νὰ ἤμην θὰ πάθαινα τὰ ἴδια! Ὁ Λυκογιάννης δὲν ἠδύνατο νὰ ὀμιλήσῃ. . . Γνωρίζετε τί ὑπέθεσε, τί ἐπίστευσεν αὐτὴ. . . Μόνην τὴν ὑπὸ τοὺς πόδας της ἀνοιγομένην ἄβυσσον εἶδεν, τὴν ἐκυρίευσεν μεγάλη ἀπελπισία, ἔγραψε τὴν ἀποχαιρετιστήριον ἐπιστολὴν εἰς τὸν πατέρα της καὶ ἔφυγε πάραυτα ἐκ τῆς οἰκίας, ἐνῷ ὁ Λυκογιάννης τὴν παρακολουθοῦσε, διότι εἶχε μαντεύσει τὸ ὀλέθριον σχέδιόν της.

Ὁ νεανίας τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχων ἀμέτρως ἀνεωγμένους, τρέμων, ἀσθμαίνων, μόλις ἀναπνέων, ἤκουεν ἀκορέστως πᾶσαν λέξιν πίπτουσαν ἐκ τῶν χειλέων τῆς δεσποινίδος Δεσιμαίζ.

— Λοιπὸν, κύριε, ἡρώτησεν, ἐννοεῖται τώρα, ἐννοεῖτε;

— Ὅχι ἀκόμη, δεσποινίς.

— Τί! δὲν μαντεύετε;

— Ζητῶ νὰ μαντεύσω.